

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.— v tuzemstvu mesečno Din 15.— Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predaj 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 129 • Maribor, sobota, dne 11. novembra 1939 • Leto XIV

Delavska prava v novi državni formaciji morajo biti zaščitena

Ob prenašanju kompetenc na banovine nastaja vprašanje, kaj bo s socialnimi ustanovami, ki so doslej služile zaščiti in zavarovanju delavcev. Centrala Urša je razmotrivala o tem in ugotovila naslednje stališče: treba je, da delavske ustanove za zavarovanje ob bolezni, nezgodi, invalidnosti in starosti (pokojninsko zavarovanje) in pomoč ob nezaposlenosti ostanejo skupne za delavstvo vse države, neglede na novo administrativno delitev države.

Centrala Urša utemeljuje svoje stališče tako: ker bo tudi nova administrativna podelitev države predstavljala posle enega gospodarskega področja. Delavci bodo tudi po novi administrativni delitvi države morali krmariti po vsej državi zaradi iskanja dela kakor doslej in prejemati delo tam, kjer ga najdejo, neglede na to, če se podjetje, kjer so delo dobili, nahaja na ozemlju te ali one banovine. Kjerkoli so delavci zaposleni, se delavcem lahko dogodi, da obole, ponesrečijo, ostanejo brez posla — in v teh primerih je treba, da takoj na licu mesta in brez kakršnihkoli administrativnih šikan lahko izkoristijo pridobljeno pravico do zdravljenja ob bolezni, podporo ob ponesrečenju in podoporo ob nezaposlenosti. To so razlogi, da morajo ostati delavske ustanove skupne vsem delavcem v državi in da ne smejo biti razkosane — ker bi bili sicer delavci in nameščenci oškodovani v svojih najelementarnejših potrebah.

Strokovne organizacije v novem položaju

Predstavniki URSA pri notranjem ministru.

Tajnik in podpredsednik Urša sta obiskala notranjega ministra in mu izročila spomenico, v kateri zahtevata, da naj se pri reševanju administrativne delitve države računa s tem, da bo delavskim strokovnim organizacijam omogočeno, da bodo imele tudi v novem položaju svoje organizacije z delokrogom za teritorij vse države. Delavske in nameščenske strokovne organizacije imajo nalogo, da ščitijo gospodarske in socialne interese svojih članov ter delavcev in nameščencev sploh. Razen tarifnih akcij nudijo one svojim članom varstvo in podpore ob različnih neprilikah: ob bolezni, na potovanju, ob nezaposlenosti in nekatere tudi v starosti. V novih neredbah se ne sme onemogočiti, da bi delavci in nameščenci pridobitve, ki so jih pridobili v svojih organizacijah, izgubili ali da bi jim upravna delitev prinašala kakršnokoli škodo. Prav isti razlogi, ki govore za obstojne skupnih socialnih ustanov, govore tudi za obstoj skupnih strokovnih organizacij delavcev in nameščencev v vseh primerih, kjer smatrajo same, da je to zanje koristno in potrebno.

Finsko-ruska pogajanja se nadaljujejo

Ker je finska delegacija v Moskvi prejela navodila od svoje vlade, so se v četrtek, dne 9. t. m. zopet pričela pogajanja v Kremlju. Sovjetsko Rusijo sta zastopala Stalin in Molotov.

Lep dobiček ameriške industrije. Prvih 153 industrijskih podjetij, ki so objavila svoja poročila za tretje četrtletje letos, izkazujejo 118 milijonov dolarjev čistega dobička, dočim so ga izkazala lani v istem času 69 milijonov dolarjev.

Stališče Socijalistične stranke

Sklepi glavnega odbora stranke o njeni akciji v današnjih notranjih in mednarodnih prilikah

Glavni odbor Socijalistične stranke je sklenil, da se delo stranke poživijo. Namesto umrlega predsednika stranke s. dr. Nedeljka Košanina, je bil izvoljen s. dr. Živko Topalović, časnikar, za tajnika stranke pa je bil izbran s. Peter Rajković, zasebni uradnik iz Beograda.

O tekočih važnih političnih problemih so bili storjeni ti-le sklepi:

1. Neposredni cilj

Socijalistična stranka se bo borila za čim hitrejši povratek k ustavnemu, demokratičnemu in parlamentarnemu sistemu vladavine, ki mora biti zasnovan na enakosti vseh narodov; na splošni, tajni in enaki volilni pravici državljanov obeh spolov; na volitvah po listah, s proporcionalnim (sorazmernim) zastopstvom za vsa predstavništva; na zakonito zajamčenih osnovnih političnih pravicah in svoboščinah za vse državljanke.

2. Narodni sporazum

Socijalistična stranka je podprla akcijo združene opozicije, katere cilji so bili: Likvidacija politične diktature v vsej državi, povratek demokracije, sklenitev in izvedba splošnega narodnega sporazuma na demokratičen način. Obžalovati moramo, da razvoji ni šel do potu, ki je predviden v sporazumu Združene opozicije.

Ljudstvo je na volitvah odobrilo cilje Združene opozicije in pot, po kateri naj se to doseže. — Pričakovalo je **solidarno nastopanje** združenih strank do uresničenja teh ciljev. — Obžalovati moramo, da so stranke na hrvaškem ozemlju krenile po svoji posebni poti. — Dejstvo je, da je to razedinjenje združene opozicije nastalo radi tega, ker meščanske stranke, ki so jo tvorile, kljub večletnemu sodelovanju niso prišle do tega, da bi se bile zedinile glede vsebine narodnega sporazuma, da bi izdelale skupen praktičen program o preureditvi države in nastopanju v skupnem boju za njegovo uresničenje. Prej predno je bilo to doseženo, se je pojavila vojna nevarnost v vsej Evropi. To je zahtevalo hitro reševanje pekočih problemov povsod in tudi pri nas. Varnost države in notranji mir so zahtevali, da takoj **preneha abstiniranje** hrvaških predstavnikov od sodelovanja v življenju države in da prestane odpor večine Hrvatov proti akcijam vlade v Beogradu. To se je moglo doseči samo s hitrim zaključenjem sporazuma o preureditvi države. Tako je sporazum Maček-Cvetković po sili prilik postal začetna osnova za nadaljnji razvoj države.

Osnovna načela tega sporazuma brez dvoma odobrava velika večina tako Srbov, kot tudi Hrvatov in Slovencev. Toda ta sporazum je **nepopoln**. Sklenjen je na izreden način in brez sodelovanja upravičenih in svobodno izvoljenih predstavnikov Srbov in Slovencev. Zato je predvsem **nujno**, da se ta sporazum predloži svobodno izvoljenemu narodnemu predstavništvu, da ga razširi na vso državo in pretvori v prvi in popolni narodni sporazum.

3. Izvajanje sporazuma

Sporazum Maček-Cvetković predstavlja celino v svojem **državnopravnem** in v svojem političnem delu. On postavlja načelo enakosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, **neodložljiv** povratek k demokraciji in vršenje vseh javnih funkcij s sodelovanjem svobodno izbranih narodnih predstavnikov.

Da se to uresniči, sta bila **razpuščena narodna skupščina** in senat. Toda vlada je začela uresničevati sporazum na način, ki ni v skladu s temi načeli.

Narodna **samouprava** se izdeluje samo za Hrvate. To vzbuja nepotreben nacionalni šovinizem, ki more zastrupiti in zagreniti naše bodoče politično življenje. Vse politično zakonodavstvo diktature je še vedno v veljavi.

Svobodne volitve za skupno narodno skupščino še niso razpisane, senat pa se obnavlja na način in v obliki iz časov popolne diktature. Politične svoboščine še niso urejene. Svobodna politična organizacija naroda še ni omogočena. Vlada si je prilastila zakonodavno oblast in donša važne odloke o reorganizaciji države. Na ta način se odlaga in onemogoča nujno potrebno sodelovanje svobodno izvoljenih narodnih predstavnikov iz vseh krajev v skupnem delu pri ureditvi države. Na ta način postaja negotovo in nestalno tudi stanje, ki se ustvarja v banovini Hrvatski.

4. Sodelovanje demokratičnih skupin

Počasnost in zastoj v izvajanju sporazuma v vsem njegovem obsegu, dokazuje, da so še vedno aktivne one družbene in politične sile, ki so bile nasprotne narodnemu sporazumu in podpirale režim diktature. Te sile tudi danes ovirajo povratek k pravi ustavni, demokratični in parlamentarni vladavini. Deset let boja je bilo potrebno, da se te sile reakcije izpodbijejo. — Radi boja z njimi je bila stvorjena združena opozicija. Brez tega velikega grupiranja vseh narodnih demokratičnih sil, ne bi bil mogoč niti zlom režima diktature, niti začetki demokracije, niti narodnega sporazuma. Socijalistična stranka je prepričana, da potreba za takim grupiranjem in sodelovanjem organiziranih demokratičnih strank in skupin še ni prenehala. Četudi teži za tem, da zbere svoje somišljenike in prijatelje v popolnoma samostojno politično celoto, se Socijalistična stranka izjavlja pripravljeno, da kot organizirana celota pristopi k sporazumu o političnem in volilnem sodelovanju z onimi demokratičnimi strankami, ki se načelno bore za: likvidacijo režima diktature na vseh področjih javnega življenja; za izvajanje pravega narodnega sporazuma za vse kraje in povratek k demokraciji; za socialni napredek izkoriščanih; za ohranitev socialno-političnih tekovin in strogo izvajanje socialno-političnih zakonov.

5. Socialno politične ustanove

Socijalistična stranka smatra za posebno nujno potrebo, da se ukine režim osebnih in skupinskih komisarijatov v vseh delavsko-nameščenskih socialnih ustanovah, delavskih zbornicah, borzah dela in vseh ustanovah za-

varovanja ter, da se za vse te izvrše svobodne volitve s tajno in splošno pravico glasovanja, s sorazmernim zastopstvom list, in da se te ustanove povrnejo izključno le izvajanju svojih zakonitih nalog.

Istotako nujno je treba vrniti svobodo delovanja svob. kulturnim in poklicnim delavskim organizacijam za vršenje onih nalog, ki jih imajo predvidene v njihovih pravih in pod vodstvom onih organov, ki so si jih njihovi člani svobodno izbrali. Pri tem pa Socijalistična stranka izjavlja, da bo v svojem javnem delovanju, njeni poedini člani pa v avtonomnih kulturnih poklicnih organizacijah odkrito in energično nastopala proti vsaki agitaciji, ki bi imela za cilj, da napeljuje delavce na kakršnokoli tajno organiziranje v okviru legalnih organizacij, ali na izvajanje osebnega, ali skupinskega nasilja, ali da jih odvrča od demokratične poti in spoštovanja pravic in svobode drugih. Mi hočemo oznanjati demokratični socializem. Mi hočemo, da se duhovni, politični, gospodarski in razredni boj v naši državi vodi na javen, organiziran, zakonit način, ob spoštovanju svobode in enakosti pravic za vse; v uvaževanju volje večine in izključenjem slehernega nasilja in vsake zlorabe bodisi telesne sile, bodisi oblasti, ali bogastva.

6. Mednarodni položaj

Današnji položaj naše države zahteva, da je nevtralna v evropskem spopadu. Svojo varnost pa mora iskati v jačanju volje svobodnih državljanov Jugoslavije, da bodo branili svojo narodno svobodo in samostojnost. Razen tega je treba, da stremi po sporazumu s sosednjimi državami, ki imajo enako usodo in da sodeluje na organizaciji solidnega svetovnega miru med svobodnimi in enakopravnimi narodi. Socijalistična stranka bo podprla vse težnje, ki gredo za tem, da male države srednje in jugovzhodne Evrope popuste druga drugi in popravijo krivice, ki so bile storjene z metodami nasilja v preteklosti; da stvorijo enotno gospodar., politično in vojaško celino svobodnih in enakih narodnih držav; da se s skupnim nastopanjem zaščitijo od kakršnihkoli si bodi tujih imperijalističnih zahtev. Prav tako bo podpirala napore za zблиžanje vseh narodov Evrope in njihovih sosedov v veliko, miroljubno zajednico. Njena želja je, da iz sedanjih vojn vznikne novo, razoroženo, organizirano in končno pomirjeno človečanstvo.

Bombni atentat namenjen Hitlerju

Eksplodira peklenskega stroja v Bürgerbräusaalu v Monakovem.

Zvečer, dne 7. t. m. so stari narodno-socialistični borci v Monakovem priredili svečanost v spomin prvega ponesrečenega poskusa Hitlerjeve revolucije v veliki dvorani Bürgerbräusaala, ki se je je udeležil tudi kancler Hitler.

Hitler je na svečanosti tudi govoril. Ostro je napadal Anglejijo in s. . . . . zavračal angleške cilje. Pravijo, da se ne bore proti nemškemu narodu, ampak proti njegovemu režimu. Angleži trdijo, da ni mogoče zaupati nam, tudi mi ne zaupamo Angležem, ker nikoli še ni kak narod nesramnejše lagal in goljufal, kot angleški državniki v teku preteklih dvajsetih letih nemški narod. Hitler je zaključil svoj govor z besedami, da Nemčija ne bo nikoli kapitulirala.

Po govoru se je Hitler zaradi odhoda v Berlin umaknil v stranske prostore, na kar je nekaj pred polnočjo nastala nad dvorano strahovita eksplozija, ki je porušila strop, podrtija pa zasula

znatno število navzočih. Prva poročila govore o šestih mrtvih in 60 ranjenih. Pravijo, da ni bil ubit noben vidnejši nacistični funkcionar.

Mednarodni tisk različno komentira Hitlerjev govor. Vtisk napravlja govor, da Hitler želi mir, le pogoji mu niso všeč. Glede atentata je tisk prav različnega mnenja. Nemčija obeta zaradi atentata najstrožje ukrepe in preganjanje neprijateljev nacizma.

51 ranjenih, 9 mrtvih

Peklenski stroj, ki je eksplodiral v pivovarniški kleti, je bil po mnenju strokovnjakov nameščen ali na podstrešju, ali pa za neko soho edinega stebra v vsej dvorani, ki je podpiralo strop. Ta steber se je zrušil in z njim tudi strop, tako, da je ogromno opeke in kamenja padlo baš na govorniški oder, kjer se je komaj četrt ure pred tem še nahajal Hitler.

Nadaljnja mnenja o tem, kdo bi utegnil biti atentator

Dosedanja preiskava še vedno ni ugotovila atentatorja. Policija je takoj po atentatu obkolila ne samo vso neposredno okolico kleti, ampak tudi vse izhode iz mesta, tako, da ni mogel nihče neopažen ne v mesto in ne iz njega. Ulice so razsvetlili, da so lahko pregledali natanko vse kote. Izvršili so nešteto hišnih preiskav in aretirali ogromno politično sumljivih oseb, vse te osebe pa so lahko dokazale svojo nedolžnost.

Ni dvoma, da je bil atentat namenjen Hitlerju. Toda, da bo prišel Hitler na proslavo, se je zvedelo šele par ur pred pričetkom proslave. Torej je moral tisti nekdo, ki je namestil peklenjski stroj, vedeti, da bo prišel Hitler v Monakovo že najmanj dan poprej. Kajti na sam dan proslave je policija preiskala dvorano in v njo ni mogel nihče razen policijskih agentov. Preostala bi torej samo še ena možnost, da je bombo namestil nekdo, ki se skriva med varnostnimi organi.

Splošna domneva je, da je atentat delo prijateljev tistih, ki so padli 30. ju-

nija 1934 ob priliki čiščenja v vrstah nacistične stranke. Ti prijatelji morajo imeti zveze z osebami iz Hitlerjeve neposredne okolice. Samo ti so mogli predčasno zvedeti za Hitlerjev prihod v Monakovo. Razen teh prijateljev junijskih žrtev je mogoče tudi nekaj nezadovoljnih, ki niso dosegli kariere, za katero so stremeli, ker so jih drugi prehiteli.

Da bi bil atentat delo socialistov, komunistov ali Židov, se ne veruje, ker nihče od teh ljudi ne bi bil mogel priti neopažen v bližino kleti in razen tega so vsi količkaj vidni med njimi pod stroгим policijskim nadzorstvom, v kolikor niso v koncentracijskih taboriščih.

Policijski ravnatelj v Monakovem je bil že odstavljen in govori se tudi o drugih spremembah na visokih položajih v notranjem ministrtvu.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Mirovni poziv brez uspeha

Poziv belgijskega kralja in nizozemske kraljice brez odmeva.

Belgija in Nizozemska sta po svojih suverenih ponudila vojskujočim se državam posredovanje za mir. Ponudba je ostala brez uspeha. Hitler v Monakovem te ponudbe niti omenil ni. Razen tega se širijo vesti, da je Nemčija pozvala obe državi na točno izpolnjevanje njune nevtralnosti in jima zagrozila s posledicami.

Chamberlain je rekel v parlamentu: »Oni, ki so povzročili vojno, ne razumejo nobenega drugega jezika, kakor jezik sile. Sila je edini odgovor in zato

je bila Anglija prisiljena, da prime za orožje, ter ga ne bo poprej odložila, dokler Evropa ne bo rešena groženj, ki so tako dolgo onemogočale svobodno življenje malih držav.

Priprave Belgije in Nizozemske

V strahu pred vpadom nemških čet sta Belgija in Nizozemska ojačili posadke na mejah. Nizozemska vlada je ukazala poplaviti velike dele obmejnega ozemlja.

Zahodna fronta mirna do spomladi?

Švicarski listi ugotavljajo po svojih vojaških strokovnjakih, da na francosko-nemški meji do spomladi ne bo posebnih akcij na bojišču. To je, seveda le domneva, ker na potek vojne lahko vplivajo še drugi momenti, ki niso v zvezi z dvema trdnjavskima zidovama. Važno je splošno javno mnenje in vojna psihoza, ki se izpreminja.

Oživel so boji med Mozelo in Saaro

Obe vojni poročili, tako francosko kot nemško, govorita o povečanju aktivnosti vojnega delovanja na fronti med rekama Mozelo in Saaro. Nemci trdijo, da so napadli Francozi v večjih formacijah jugozapadno od Pirmasensa in Saarbrückna. Nemci so morali izvršiti protinapad in so ujeli nekaj Francozov. Razen tega so Nemci sestrelili 7 nasprotnih le-

tal in zažgali dva francoska opazovalna balona.

Angleži javljajo, da so dne 9. novembra sestrelili dve nemški letali nad Severnim morjem, dve pa v ozadju francoske fronte. Nad Parizom so nemška letala metala letako z Molotovim govorom, ki so ga v Franciji listi objavili.

Angleška podmornica „Oxley“ se je potopila

radi eksplozije takoj v začetku vojne. Ubityh je bilo 49 mornarjev in 4 častniki, tako je sporočil vojni minister Churchill v parlamentu.

Potapljanje ladij se nadaljuje

vendar ne več v takem obsegu, kot v začetku vojne, ker trgovinske ladje plujejo pod zaščito vojnih ladij.

Doma in po svetu

Četrta banovina. Minister dr. Kulenović je te dni govoril na nekem zborovanju in predlagal, da bi se naj ustanovila še četrta banovina. Bosna in Hercegovina, v njenih starih mejah in imenovala jugoslovanska banovina. Njegov predlog je seveda vzbudil pozornost. Kajti dobršen del Bosne in Hercegovine spada že pod banovino Hrvatsko, preostali del pa reklamirajo Srbi zase.

Pričakovati je dopolnilne uredbe k uredbi o odložitvi plačevanja najemnin za vpoklicane v vojaško službo in k uredbi o odlaganju izvršb, oziroma civilnih tožb proti vpoklicancem za časa njihovega službovanja pri vojaki. Trdi se, da sta sedanji uredbi pomanjkljivi.

Revizija zakona o obrtnih nadzornikih. Iz Beograda poročajo, da pripravlja minister za socialno politiko revizijo zakona o obrtnih nadzornikih. Gre predvsem za pomnožitev obrtnih nadzorništtev. Treba bi pa bilo uvesti pri obrtnih nadzorništvih tudi strokovne nadzornike, delavce ter dati obrtnim nadzornikom potrebno izvršilno oblast. Obrtno nadzorništvo mora imeti potrebno osebje in izvrševalno oblast, da more ustrezati namenu.

Vlada je sklenila preiskati poslovanje in kako se je razvijalo državno podjetje »Jugoslovensko jeklo« (Železarna v Zenici), ki ga je svoječasno ustanovil dr. Stojadinović, za kar je žel veliko hvalo s strani nekaterih dnevnikov v državi, zlasti tudi v Sloveniji. Pohvalno o tem pa je poročalo tudi nemško časopisje, ki je podčrtavalo, kako veliki in ženijalen mož je dr. Stojadinović.

Selitev Nemcev iz Jugoslavije v Nemčijo. »Il Piccolo« pravi, da se Nemci iz Jugoslavije tudi preselijo v Nemčijo, kadar bo sklenjen dogovor med vladama. V Jugoslavijo pa se bodo morali izseliti koroški Slovenci in Hrvatji iz Burgenlanda. — Kočevski Nemci, kakor poroča tamkajšnji list, se pa ne marajo izseljevati, češ, da so se udomacili v Jugoslaviji.

Cene moki naraščajo. Od sredine oktobra se je pšenična moka v Vojvodini podražila za 15 odstotkov, od din 2.40 na din 2.75 za kg. Naraščajo pa cene tudi koruzi in ovsu.

30 milijonov din posojila je najela banovina Hrvatska pri SUZOR-ju. Obrestna mera znaša samo 6 odst., posojilo bo odplačano v 15 letih.

Maginotova linija podaljšana. Po pariškem uradnem poročilu je dograjen utrdbeni pas ob švicarski, luksemburški in belgijski meji. — Obrambna črta Francije je torej znatno podaljšana.

80.000 dobrovoljcev se je po izjavi, ki jo je podal vojni minister Hore Belisha v parlamentu, prijavilo v angleško armado od pričetka vojne. Dobrovoljci pripadajo raznim narodom in je med njimi zlasti mnogo emigrantov, ki so morali iskati zavetišča v Angliji.

Tudi Anglija ima tajno orožje. Na grozjenje, da se bo Nemčija poslužila tajnega orožja v boju proti Angliji, odgovarjajo sedaj angleški listi, da tudi angleški raziskovalci in izumitelji med tem časom niso spali in da bo tudi Anglija odgovorila z novim tajnim orožjem na nemške napade.

Predsednik poljske vlade Sikorski in zunanji minister Zaleski sta prejela povabilo angleške vlade in se bosta v kratkem podala v London, kjer se bodo vršila med angleškimi in poljskimi državniki važna posvetovanja.

Podpora obrtnikom v Švici. Švicarski obrtniki, ki so bili prizadeti radi mobilizacije, bodo od države prejeli podporo.

Holandski zunanji minister je izjavil, da sta belgijski kralj in holandska kraljica na sestanku razpravljala samo o mirovni akciji, ki je bila izvedena in so vse vesti, da bi se bilo na sestanku razpravljalo tudi o drugih zadevah, neresnične.

Stroge ukrepe proti volunstvu so podvzele te dni holandske oblasti in je bilo zlasti v Haagu izvršenih mnogo hišnih preiskav pri osebah, ki so osumljene volunstva.

Državniki Severnih držav so imeli te dni v Kodanju tridnevno konferenco.

Poškodovan nemški bombnik. Na letiško ozemlje je padel velik nemški bombnik.

Turško - francosko - angleški pakt je ob velikem navdušenju ratificiral turški parlament.

Turčija demobilizira. Turška vlada je sklenila, da bodo demobilizirani vsi letniki, ki jih je Turčija pozvala pod orožje ob izbruhu vojne. Po tej vesti izgleda, da je napetost med Turčijo in Sovjetsko Rusijo poenotila in se ni bati novih konfliktov.

Rusija pošila Angliji les. Angleški trgovinski minister Burgin je poročal v parlamentu, da je v smislu trgovinskega sporazuma med Anglijo in Sovjetsko Rusijo dostaj poslala Rusija šest ladij napolnjenih z lesom v Anglijo. Zaenkrat bo Rusija dobavila Angliji 29 ladij lesa, Anglija pa bo v Rusijo poslala kavčuk v zameno.

Bivši nemški prestolonaslednik je v Nemčiji postavljen pod policijsko nadzorstvo, ker se je opazilo, da so mu zadnje čase na ulicah priredili že večkrat demonstrativne manifestacije.

Kandidati za predstavnike držav in vlad. Nemška vlada išče predsednika za poljski protektorat, japonska vlada pa primerne človeka za od nje odvisno osrednjo kitajsko vlado.

Zagrebski trgovci s špecerijskim in kolonijalnim blagom so sklenili, da bodo odslej prodajali življenjske potrebščine in ostalo blago le proti gotovini. K temu so prisiljeni, ker so tudi veletrgovci ustavili detaljstom vsak kredit in morajo odslej blago plačevati sproti.

Cene suhih hrušk, ki jih izvozniki pošiljajo v Nemčijo znašajo po sporočilu »Prizada« za narezane hruške 24 mark, za cele hruške 30 mark, za cele podolgaste hruške pa 35 mark za 100 kg.

Radi podražitve surovih kož od 9 do 11 din na 17 do 22 din za kg zahtevajo usnjarski in čevljarški industriji prepoved izvoza surovih kož.

Kmetje bodo dobili cenejši cement za zidanje. Plačali bodo zanj polno ceno, trošarino pa jim bo vrnila banovina.

Vlada toži poslanca. Švicarski zvezni svet (vlada) je vložila tožbo proti bivšemu kom. poslancu Humbert-Drozu. Humbert-Droz je namreč napisal par pikrih besed na račun švicarskega zveznega sveta. Zdaj je sodišče v Luganu obsodilo Humbert-Droza na 500 švicarskih frankov globe ter na poravnavo sodnih stroškov.

Zane Grey:

31

Mož iz gozda

Kljub temi je mogla Helen pa vendarle nerazločno videti cestišče, po katerem so peketa kopita njenega konja. Bilo je skalnato in najbrž ne preveč uporabljano. Ko je Dale zavil s ceste med nizko grmičevje ali žajbelj, ki je preraščal na videz gladko ravnino, je postalo jezdenje težavneje, konji so se spodtikali, toda hitrost ni postala zato nič manjša. Konji so uravnavali svoj hod po vodičih. Helen ni več poskušala, da bi še naprej vodila Rangerja, ker je spoznala, da je to popolnoma odveč. Na poti pred seboj je opazila Helen skozi tmico neke nejasne obrise, zaskrbljena je ugibala, kaj bi utegnilo biti, dokler je ugotovila, ko so se dovolj približali, da so bile to skale in nizka, pohabljen drevesa. Ta drevesa ne samo, da so postajala vse večja, čim dalje so dirjali konji, ampak jih je bilo tudi vedno več. Helen se je često ozrla nazaj v temo; to je delala popolnoma nehoti in z nekakšnim strahom. Dale je pričakoval, da ga bodo zasledovali; istočasno s strahom, ki je vstajal v Heleni, pa se ji je pojavil tudi srd po maščevanju. Ne samio, da so jo poskušali oropati njene dedščine, so ji hoteli vzeti tudi njeno osebno svobodo. Streslo jo je, ako je pomislila na težino pomembnih besed, katere je rekel Dale, ko govoril o možnosti, da bi jo odpeljala ta najeta tolpa. Zdelo se ji je strašno, nepojmljivo. Očitno pa je bilo to za Daleja in njegove zaveznike nekaj, kar je utegnilo prav lahko postati resnica. Torej je bil ta zapad v resnici surov, krut, in kadar je koga zgrabil, temu ni bilo mogoče več uiti.

Nenadoma se je njen konj ustavil. Postavil se je vstric Bojinega. Dale je obstal spredaj in je očitno prisluhnil v temo. Roya in tovornih konj v temi ni bilo več opaziti.

»Kaj je?« je zašepetala Helen.

»Ako se ne motim, sem čul volka«, je odvrnil Dale.

»Ali tako tuli volk?« je vprašala Bo. »Čula sem ga; zvenelo je tako divje.«

»Vedno bolj se bližamo predgorju«, je rekel Dale. »Ali čutite, kako zelo hladno je postalo?«

»Meni je sedaj postalo toplo«, je odgovorila Bo.

»Skoro sem bila zmrznila, zato mi je bilo tako slabo... Nel, kako gre tebi?«

»Tudi meni je toplo — ali —«

»Ako bi imela priliko, da izbiraš, biti tu, ali pa doma v udobni postelji, — kaj bi si izbrala?« je vprašala Bo.

»Bo!« je vzkliknila Helen vsa iz sebe.

»No, kar se mene tiče, jaz bi si na vsak način izbrala sedlo«, je odgovorila Bo.

Dale je slišal njene besede, kajti obrnil se je za hip, udaril s plosko roko konja po križu in oddirjal dalje.

Helen je sedaj jahala vstric z Bo; precej časa so se vzpenjali neprestano in molče po pobočju navzgor. Helen je opazila, da je pretekla tista temna ura predno se zdani, in z veseljem je pozdravila skoraj neopaženo svetlikanje na vzhodu. Potem so obledele zvezde. Počasi jih je eno za drugo požrla mrzla sivina, vse, do največjih. Velika, bela jutranjca, tako čudovišna, kakršne je Helen ni videla še nikoli, je zgubila svoj blesk in svetlikanje, da se je zdelo, kot da se umika nekam v motno modrino.

Počasi se je zdnilo, z vsakim korakom je postala puščava bolj in bolj vidna. Valovito, golo, neobraščeno gričevje, napol zakrito pod sivim plaščem noči, se je vzdigovalo v ospredje, za njim pa je ležala siva površina, ki je počasi dobivala bolj in bolj določno obliko. Na vzhodu je vzplamtelo blede rožnordeče in srebrno svetlo žarenje, ki se je širilo vzdolž očitno vedno bolj nazobčanega obzorja na vse strani.

»Bolje bo, ako dohitimo Roya«, je rekel Dale in vzpodbodel svojega konja.

Ranger in Bojin konj nista potrebovala nobene druge vzpodbude ter sta se spustila v lahen galop. Daleč spredaj so se prikazali natovorjeni konji z Royem kot gonjačem. Mrzel veter je pihal tako močno Heleni v obraz, da so ji solze silile iz oči in sproti zmrzovale na njenih licih. Sedeti na Rangerju, ko je tako na lahno galopiral, je vzbujalo občutek, kot da bi sedel človek na gugalnem stolu. Ta ježa, ki je človeka jeklenila in vzpodbujala, se je zdela mnogo prekratka.

»O, Nel, baš me briga — kaj — bo z menoj!« je vzkliknila Bo brez sape.

Njen obraz je bil bel in rdeč, svež kot roža, njene oči so se svetile temnomodro, njeni lasje so plapolali v svetlih, razvezanih predencih. Helen se je zavedla, da tudi sama občuti nekaj tistega telesnega dražljaja, ki je Bo docela predramil in ki mu ni bilo mogoče doleteti, toda temnih misli ji pa kljub temu ni mogel pregnati.

Bil je svetel dan, ko je Roy privedel skupino na okrogel vrh nekega griča, odkoder naprej so rastle majhne skupinice skrivljenih dreves — ceder, kakor jih je imenoval Dale — po pobočjih predgorja. (Dalje prihodaj.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Demagogija in zabloda. Pretekli teden so bili razširjeni po Trbovljah letaki, ki vsebujejo ogaben napad na sedanjo občinsko upravo, zlasti na njene socialistične funkcionarje, predvsem radi zidanja »Občinskega doma«. Človek bi mislil, da so kaj takega zmožni naši nasprotniki, ki so radi tega doma vedno protestirali pri banski upravi, toda temu ni tako, njihove posle so prevzeli tisti, ki vedno povdarjajo potrebo enotnosti med delavstvom in ki so še nedavno tega hodili radi nekkih podpisov za nekakšne skupne nastope okrog naših funkcionarjev v revirjih. Po svetu se građe palače visoke 400 metrov, vse iz granita in marmorja, pri nas pa bi delavski kraj ne smel imeti lepe občinske hiše, ampak bi se občinska uprava po mnenju nekaterih takih elementov morala tiskati po zatohlih in neprimernih luknjah. Ljudje pa prezebati na mrzlih hodnikih, kadar pridejo v urad po poslu. Vsi, ki so imeli priliko videti občinski dom so polni hvale na naslov sedanje uprave, zato mora biti človek v resnici zloben, ako gre in napiše nepodpisan, ogaben napad radi stvari, ki je občanom v prid in ponos. Sicer pa moramo ob tej priliki napisati še par besed. — Trpke izkušnje zadnjih dvaset let, so utrdile med trboveljskim delavstvom in v ostali javnosti spoznanje, da se je hotelo iz bede, ki ji je bilo posebno delavstvo izpostavljeno, kovati kapital za razna partizanska stremjenja, ki so bila, pa naj si so že prihajala od kogarkoli, naperjena brez izjeme proti socialistično usmerjenemu delavstvu, njegovim funkcionarjem in predstavnikom. V izmišljotinah, demagogiji in ogabnih letakih so prekašali »rešitelji«, za katere so se predstavljali, eden drugega. Vse breme, ki ga predstavljajo obstoječe socialne razmere, vsa obramba in vse kulturno delo ter boj za socialne pravice delavstva in s tem za obstoj obrtništva, je pa sodelovalo edino na ramah socialističnih funkcionarjev, ki so se žrtvovali v zaupniških zborih, v strokovnem in kulturnem pokretu. To je delstvo, ki se ne da spraviti s sveta. Če se je že kakšen tak nergač zatekel v kulturni ali strokovni pokret, je bilo njegovo delo od začetka do konca samo zabavljanje čez funkcionarje, ki so za napredek delavstva žrtvovali desetletja trdega in odgovornosti polnega dela. Elementi tega kova so na vse načine omalovaževali uspehe, ki jih je rodilo složno in požrtvovalno delo socialističnih funkcionarjev. — Zavajanje delavstva, zlorabljanje svobode in demokracije v našem organiziranem gibanju, je našemu socialno političnemu obrambnemu delu že toliko škodovalo, da je skrajni čas, da se proti takšnemu početju nastopi javno. Če razdiralne elemente in zastrupilce je treba končno razkrinkati javno in to pred obličjem našega delavstva, da bo spoznalo, kaj se skriva pod krinko demagoškega natolcevanja in pod krinko večnega nergaštva. Prvo, kar je treba konstatirati je, da je trboveljsko delavstvo trpelo pri vsaki akciji vsled tega, ker so junaki letakov in demagojisti vselej, kadar so se iznašale delavske zahteve, poskrbeli, da se je javno kazalo nasprotstvo med delavstvom. Drugič so ti elementi vsak uspeh že v naprej oklevetali tako, da je imelo podjetje proste roke v priznanju delavskih zahtev, ali jim je ugodilo, ali pa ne. Tretjič so ti elementi imeli polna usta samih zahtev in zopet zahtev, kako to priboriti, jim je pa bila deveta briga. Ko so tako onemogočili akcijo delavstva, so pa zopet s tajnimi letaki obrizgali vse funkcionarje, češ, zopet so vas prodali. — Trboveljsko delavstvo in ostala trboveljska javnost bo morala odločno nastopiti proti tem temnim silam. Otrsteti se moramo zajedalcev in škodljivcev. Vsa čast in spoštovanje nasprotnikom, ki so drugačnega prepričanja in ki vodijo boj stvarno, z dokazi in odkrito, proč pa z vsemi, ki se kažejo revolucionarje, vrše pa posle reakcije. — F. P.

MEŽICA

O najnovejši rudarski zaščiti, pomenu svobodnih strok, in kulturnih organizacij itd., bo govora na predavanju, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 12. t. m. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani g. Josipa Toffa. Predavala bo sta ss. dr. Reisman in Eržen Viktor iz Maribora. Predavanje sklicuje Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica v Mežici in vabi vse rudarje, delavce in delavke, da se tega predavanja v čim večjem številu udeležijo. Odbor.

KOČEVJE

Povečan obrat na rudniku

Kakor je videti, je vsaj za dogleden čas konec težkih dni na našem rudniku. Naenkrat je uprava dobila več tisoč ton novih naročil, tako da bodo morali rudarji izkopati mesečno 6000 ton. Premog bo vzela država, dočim bodo ostali rudniki TPD dobavljali kočevskemu deljenju kvoto drugam. Na delo je bilo sprejetih nad 50 novih rudarjev. Kdor je videl zadovoljne obraze mladih fantov, ki so dobili delo, se je lahko prepričal, da med našimi delavci ni delomrznežev in da radi delajo, če le imajo kje. Na dnevnem kopu se bo delalo od slej na dve zmeni, v jami pa celo na tri. Zeleti je, da bi ta konjunktura ostala in da bi naši ljudje imeli stalno delo. Ravnateljstvo rudnika je pri sprejemu novih delavcev vpoštovalo predloge delavskih zaupnikov, kolikor je bilo mogoče.

Surovost. V brivnici g. Herbcu je nek pomočnik kar vpricho obiskovalcev surovo zmerjal in celo klofotal mlado vajenka. — Zaradi ogorčenja v javnosti, je svoje manire zaenkrat opustil. Naj bi jih za vedno!

LJUBLJANA

Izjava dr. Lončarja in dr. Vavpetiča. Naproseni objavljamo: Ljubljansko »Jutro« je dne 7. novembra 1939 objavilo po belgajski »Pravdi« nekatero neresnične podatke iz slovenske politike. Zato pojasnjujeva: Dr. Dragotin Lončar, ki me je moje zdravstveno stanje prisililo, da sem se začasno odtegnil javnemu delu, nisem odstopil kot šef snujoče se slovenske kmečke stranke, ker tega položaja nikdar nisem vršil, ampak ga ima g. France Jevšnik, kmetovalec iz Kozjega, ki je predsednik snu-

joče se slovenske kmečke stranke. Zato je seveda izmišljeno vse, kar se v tej zvezi govori o meni, dr. Ladu Vavpetiču. — Glede na prozorne namene te notice ugotavljava, da doslej nisva nikdar imela različnih pogledov glede načel in taktike slovenske politike. Nikdar ni nikomur prišlo na misel, da bi na avtokratski način, ki se hoče podtikati dr. Vavpetiču, zahteval nekakšne svobodne roke. — V Ljubljani, dne 8. novembra 1939. Dr. Dragotin Lončar, dr. Lado Vavpetič.

MARIBOR

Nezakonski otrok, ki je našel šele po 5 letih očeta

(Zanimiva sodba okrajnega sodišča v Mariboru.)

Naš občedrjavljanski zakon pravi, da je spoznan za očeta oni, ki se je družil z materjo otroka v dobi, od katere ni preteklo do njegovega poroda manj kakor 180 in ne več kakor 300 dni, ali kdor to prizna četudi le izven sodišča.

Zgodil pa se je v mariborski okolici slučaj, da je nezakonska mati porodila otroka šele 304. dan po združitvi, torej 4 dni po roku, o katerem zakon domneva, da je oče zrodil otroka. Nezakonski otrok je vsled tega izgubil pravdo proti domnevemu nezakonskemu očetu na ugotovitev očetovstva in plačila alimentacije. Zgodilo se je to že jeseni leta 1934.

Leta so tekla, nezakonski otrok je rasel. Mati in tudi drugi ljudje pa so opažali, da postaja otrok vedno bolj in bolj podoben svojemu dozdevnemu nezakonskemu očetu, ki pa se je tudi sam okrog hvalil, da je zmagal v tej pravdi radi očetovstva, čeprav je oče otroka.

Po 5. letih je varuh nezakonskega otroka povrh tega našel tudi še nove priče, da nezakonska mati in imela opravka z nobenim drugim moškim in tudi ne ožjega znanja ter je predlagal pri sodišču obnovo postopanja.

Sodišče je po zaslišanju prič to obnovo postopka dopustilo in zaslišalo novega sodnega izvedenca, ženskega zdravnika, o tem, ali je možen tako pozen porod po zakonitem roku 300 dni ter te dni izdalo sodbo, s katero je na podlagi izpovedb prič in izvedenca specialista za porodništvo ugotovilo, da je že prvotno toženi res nezakonski oče tožečega otroka, kateremu mora plačati sedaj preživnino za 3 leta nazaj in naprej določeno mesečno preživnino.

Kako poroča resnicoljubni »Slovenec«. V sredo, dne 8. t. m. se je moral zagovarjati pri tukajšnjem sodišču nek 36letni Avgust Vidic, ki je pod pretezo, da posreduje radi delavskih razmer v tovarni, skušal izsiliti od lastnice tovarne v Majšpergu, Marije Kubrihtove, večji znesek. Bil je z lastnico tovarne pri sreskem načelstvu v Ptuj, kjer je prav tako kritiziral slabe razmere v tej tovarni zaposlenega delavstva in zahteval, da se zboljšajo. — Legitimiral se je z nekimi listinami, na katerih je bila odtisnjena štampiljka »Zvezde združenih delavcev«. Med vožnjo je Vidic dal tovarnarici razumeti, da bi se tudi eventualno zadovoljil s kakšno denarno podporo, ker ne dobiva veliko plačo. Pozneje je še poslal tovarnarici grozilna pisma, da bo stvar razkrinkal v časopisju itd. Radi tega izsiljevanja je bil na tožbo državnega tožilstva v Mariboru obsojen na 6 mesecev strogega zapora in na 2 leti izgube častnih državljanjskih pravic. — Obtožnica je navajala med drugim tudi, da je Vidic izjavil, da je bil zaposlen kot tajnik nekega lista v Ljubljani in da je bil tudi pooblaščen, pobirati oglase za »Delavsko Politiko«. Pri razpravi je Vidic priznal, da ni imel takšnega pooblastila od »Delavske Politike« (kjer ga nikdo ne pozna, op. ur.), vendar je »Slovenec« resnicoljubni poročevalec objavil vest, da je imel pooblastilo za pobiranje oglasov za »Delavsko Politiko«. Ta vest je prikrojena sedaj tako, da lahko čitatelji »Slovenca« domnevajo, da je bil ta izsiljevalec vendarle z »Delavsko Politiko« v zvezi. »Slovenec« pa je popolnoma zamolčal svojim čitateljem, da je obtožnica med drugim tudi navajala, da se je izsiljevalec Vidic legitimiral z listinami, na katerih je bil odtisnjen žig »Zvezde združenih delavcev«. Na tem primeru zopet vidimo, kako pri »Slovencu« ljubijo »resnico«, ki je po svetopisemskem izreku hčerka božja.

Zakaj? Te dni smo imeli priliko videti pismo, ki je bilo oddano na pošto na Dunaju 24. oktobra in je prispelo v Maribor 7. novembra. V takem razdobju je včasih prispela pošta iz Evrope v Ameriko

Izseljenci se vračajo. Okrog 12.000 sezonskih delavcev pride sredi novembra iz Nemčije v Jugoslavijo. V Mariboru bo dobil vsak izmed njih nekoliko toplega prigrizka. Vsak sme prinesiti s seboj največ 10 mark v kovancem novcu, ki mu jih bo zamenjal »Putnik« po tečaju 13.20.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OÜZD in njihovim upravičenim svojcem bo vršil v nedeljo, dne 12. t. m. zdravnik g. dr. Zirngast Teobald, Maribor, Kralja Petra trg št. 3-1.

Zveza živilskih delavcev Jugoslavije, podružnica Maribor, priredi v soboto, dne 11. novembra t. l. v gostilniških prostorih »Zlati konj«, družinski večer z lepim sporedom. Sodeluje pevski in tamburaški zbor pevskega društva pekovskih pomočnikov. Vstopnine ni. Prijatelji neprilne zabave, vljudno vabljeni.

Mnenje izvedenca zdravnika.

Sodišče je v razlogih te nove sodbe navedlo med drugim sledeče:

»Rej je sicer izvedenec dr. X. izpovedal, da je po znanstvenih izkušnjah nemogoče, da bi se mogel porod zakasnit za cel mesec in da je bilo pri tožniku zaplojeno jajce iz menstruacije v začetku decembra 1933.

To izvedeniško mnenje pa je ovrženo po izvedeniškem mnenju primarja dr. Benčana Josipa, temeljem katerega smatra sodišče dokazanim, da sicer normalno paše porod v dobo, ki od koitusa ni daljša od 300 dni, da pa so podani tudi slučajji, ko traja nosečnost preko 300 dni in da dopušča znanstvo dobo nosečnosti do 320 dni ter se celo dogodili slučajji, ko je trajala nosečnost preko 320 dni. Znanstveno ni eksaktno obdelano in niso znani vzroki, kaj vpliva na podaljšanje nosečnosti preko 300 dni.

Sodišče je pri tem bolj verjelo izvedeniškemu mnenju dr. Benčana, kakor onemu dr. X., ker je prvi notorično primarij porodnega oddelka splošne bolnice in specialista za porodništvo, kar dr. X. ni. Vsled tega je bila izpovedba dr. Benčana prepričevalnejša. Temeljem navedbe izvedenca dr. Benčana v zvezi s pričevanjem pa je tudi dokazano, da je tožnik (nezakonski otrok) popolnoma podoben tožencu (nezakonskemu očetu) in da je zlasti podoben toženčevemu očetu, ker imata oba tipično izsekano brado.

Ko pa je dokazano, da mati v času od združitve do poroda otroka ni občevala z nikakim drugim moškim in ko je tožnik povrh tega podoben tožencu in ko znanstvo ne izključuje dobe nosečnosti preko 300 dni, smatra sodišče za dokazano, da je toženec oče tožnika (nezakonskega otroka).

Novo dvonadstropno stanovanjsko hišo gradi žena industrijalca Berga v Vilharjevi ulici.

Velika tatvina ur. Zastopniku celjskega draguljarja Lešnika, Slavko Rtsu, je neznan tat ukradel iz veže v restavraciji »Novi svet« kovčeg s 600 urami, v vrednosti din 100.000. Urar je razpisal din 10.000 nagrade za tistega, ki izslediti tat.

Plesna šola I. del. kolesarskega društva v Gambirnovi dvorani začne z rednim poukom v nedeljo, dne 15. oktobra ter se vršijo vaje vsak četrtek ob 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. in od 20. do 22. ure pod osebnim vodstvom plesnega učitelja g. L. Simončiča. Vpisovanje novih članov sprejema vodstvo pred vsakim poukom.

Repertoar Narodnega gledališča. Petek, 10. novembra: zaprt. (Gostovanje v Celju). Sobota, 11. novembra ob 20. uri: »Celjski grofje«. Red A. Nedelja, 12. novembra ob 15. uri: »Pygmalion«. Znižane cene. Zadrž. Ob 20. uri: »Navihanka«.

Zasedba v prihodnji dramski premieri »Hilnavci« bo sledeča: kot Sartorius, špekulant z najemniškimi hišami: Pavle Kovič; kot Blanche, njegova hči: debutira gđc. Sernečeva; kot Dr. Harri Trench, njen zemin: Nakrst; kot William de Burgh Cokane, Trenčov prijatelj: Skrbinšek; kot Lickeese, oskrbnik in špekulant s slumi: Košič. Poleg teh glavnih vlog nastopijo še: Gorinškov Blaž in Košuta.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Zakaj je bil sestavljen odbor za pobijanje draginje brez delavcev? V eni izmed prejšnjih števil našega lista smo poročali, da tudi na Pobrežju ni bil imenovan noben delavski zastopnik v odbor za pobijanje draginje. Sedaj smo prejeli od pobrežke občine obvestilo, da tega ni zakrivila pobrežka občina, ker teh odborov ne imenujejo oz. predlagajo podeželske občine same. Da je temu res tako, najbolje dokazuje to, da je bil za zastopnika obrtnikov v odbor za pobijanje draginje na Pobrežju in v Studencih imenovan g. Šveder iz Tezna. — Lojalno torej popravljamo to našo vest z željo, da bi naj pobrežka občina oz. njen zastopnik v odboru za pobijanje draginje poskrbel, da bi bili res zaščiteni interesi delavstva in onemogočena vsaka špekulacija na račun konzumentov, ki so v pobrežki občini v pretežni večini delavci in pa mali kmetje.

Zvočni kino Pobrežje, 11. in 12. novembra »SVET KLICE«. Benjamino Gigli.

V nedeljo, 12. novembra na Pobrežju

velika tombola denarni dobitki Din 5000.— Sokol Pobrežje

CELJE

Draginja narašča, zima je pred durmi.

Za delavce prihajajo še bolj črni dnevi kakor so že. Dnevno rastejo cene življenjskim potrebščinam. Živila, obleka, obutev je vsak dan dražja. Vsi mogoči izgovori naj upravičijo navijanje cen nujno potrebnim življenjskim potrebščinam.

Ankete, razgovori se vrše, kako onemogočiti porast cen. Industrije zapirajo svoja vrata in odpuščajo delovne moči.

Minimantle mezde so še vedno iste, kakor so bile. Potrebno je, da bi se določila minimalna mezda, ki bi dala delavcu možnost vsaj skromnega življenja.

Delavci bodo morali pokreniti akcijo, da opozore na te razmere.

Ukrenite nujno, da se da možnost življenja najširšim platem našega naroda.

Cinkarniška mešanica.

Izvajanje kolektivne pogodbe, ki je bila podpisana za cinkarniško delavstvo, je stalno predmet raznih pogovorov zainteresiranega delavstva. Napisane dobrine v kolektivni pogodbi so res minimalne in bi se posebno sedaj izplačalo ponovno razpravljati o novih upravičenih zahtevah, ako bi delavstvo bilo tako enotno, kakor je z izgovori in kritiko, ki je večkrat smešna, tako, da je naravnost otipljivo, od kod izvira. Tako je bilo na primer že večkrat kritizirano, zakaj ni v kolektivni pogodbi posebne določbe radi higijene, češ, da so stranišča na dvorišču in pri kemičnem oddelku v obupnem stanju. Nekateri topilci zopet zahtevajo, da bi se menjavali s kurjači, ker je kljub slabši plači to najlažje delo v topilnici, ter bi baje nekateri dokazali, da je dobava količine cinka mnogo odvisna od pažnje kurjačev. Navedene zahteve bi se že spravile nekako v soglasje, ko bi zopet v valjarni ne imeli svojih kapric. — Oni, ki dobe navidezno šaržo, prično takoj šušljati med delavstvom, da bi brez tega in onega nadrejenega lahko izhajali češ, saj sem jaz zato tukaj in moram povrh tega še ročno delo opravljati. Ena skupina zahteva za oddih pri odmorih svojo posebno novo klop. Nekateri predvajalci pa so se že večkrat razburili, češ, da se jim mora klešče podajati v roke in da se namesto običajnega živjaga nabavi piščalke. O koliko je že bilo namigavanja, da naj 15 minutni odmor nadoknadijo samo oni, ki nimajo čina. Ko takšne in slične želje in zahteve prodro do pisarniških ušes, se povzročitelji skrijejo za organizirane delavce, ter namigujejo, da je bil to najbrže ta ali oni, če ne mogoče sam delavski zaupnik in to zato, ker jim je v kolektivni pogodbi označil tako nizko mezdo, da se ne razlikujejo dovolj od navadnih valjačev ali težakov. Ko pa pride osumljeni delavski zaupnik v bližino, ga zopet previdno nagovorijo, češ, da bi bilo vendar treba nekaj nujno ukreniti za povišanje mezde: »Veš, pa ne samo radi mene, ampak tudi za druge, ki delajo poleg mene, seveda ne tako vestno!« Ako zaupnik predolgo odlaža ali celo odkloni intervencijo, katero bi moral izvršiti kot čarovnik, ker se mu naroči, da naj nikar ne pove imena nezadovoljnih, je seveda zanič ter se takoj zbere druga žrtev, kateri se prvotna molitev ponovi. Pri eventualnih razpravah o stavljenih zahtevah se takšni kanalski elementi takoj glasno izražajo, da niso pri hujšakih organizirani in že slišiš polno hvale o predpostavljenih. Po razpravi se muzika zopet nadaljuje ter pride na tapet naraščajoča draginja, proti kateri bo treba zopet nekaj ukreniti. Takšno poročilo bi se vlekle v nedogled, ki bi se komu ljubilo delati beležke posameznih slučajev. Glavno za značajne in organizirane delavce je, da poznamo glavne kreature, ki si mislijo: Samo, da tam trava rase, kjer se on pase. V veselih družbah so pa dotičniki najbolj glasni in revolucionarni. Ker jih verjetno peče vest, ali pa se vidijo v ogledalu. Nimamo nič proti debati o kolektivni pogodbi vendar lahko zahtevamo, da se takšni približni ne vmešavajo, posebno ne na tak način, ker so to glavni krivci, da trpi škoda podjetje in delavstvo.

PTUJ

Predavanja. Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« in svobodne strokovne organizacije prično tudi s predavanji. Prvo predavanje bo v nedeljo, dne 12. novembra ob pol 10. uri v društvenih lokalih, kjer bo predaval s. prof. Teply iz Maribora o »Vzrokih francoske revolucije«. Sodrugi in sodružice, vabimo vas, da agitate od moža do moža in od žene do žene, da bo čim večja udeležba.

Preselitev brivnice. G. Skaza, naročnik »Delavske Politike«, se je preselil s svojo brivnico v Majštrovo ulico št. 2 (poleg Urbana), na kar opozarjamo naročnike in naše somišljenike.

RADVANJE

Pri nas je začela razsajati slinavka, katere se vsak kmet boji, zato je tudi občina postavila na ceste straže, da bi branile vhod v vas. Tudi v Sp. Radvanju je bila straža. Na straži je pa bil tudi mož, ki ni hotel poznati razlike, zato vsi obžalujemo, da je bil prehitro odpoklican.

STUDENCI PRI MARIBORU

Miklavžev večer priredi podružnica I. del. kolesarskega osrednjega društva za dravsko banovino v soboto, dne 2. decembra v gostilni Mrav v Studencih. Začetek ob 19. uri, Pester spored. Darila sprejema gostilničar. Vstop prost. — Družnost!

Letošnje knjige »Cankarjeve družbe« bodo še lepše od lanskih.

Če hočete biti v resnici dobro in poceni oblečeni, kupite

v češkem magazinu pri glavni policiji

kjer dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, financarske, oficirske in železn. uniforme
Velika odprodaja ostankov. Krojaške potrebščine!

50 letnica bolniškega zavarovanja v Sloveniji

Avstrijski zakon o bolniškem zavarovanju delavcev je bil uveljavljen nekoliko kasneje. Zgodilo se je to dne 1. novembra 1889. Delavsko zavarovanje je bilo za naše razmere prava španska vas. Komaj so spravljali skupaj odbore na delegacijskih zborovanjih, ki niso bili nikdar sklepčni. Interes za socialno zavarovanje so zbudili šele socialisti in organizirano delavstvo, ki so nad petindvajset let imeli v razvoju zavarovanja odločevalen vpliv. Zavarovanje sicer ni imelo današnjih širokih temeljev in nalog, ali izpopolnjevalo se je, razširjal delokrog. Velika napaka je bila prevelika razcepljenost, ki je jako ovirala razmah pred svetovno vojno. Pozabiti ne smemo ob tej priliki, da je centrala zveze bolniških blagajin tudi izdelala avstrijsko starostno in rentno zavarovanje delavcev (poslanec dr. Leon

Verkauf), ki ga je leta 1909. odobrila vlada in pripravila, da ga predloži parlamentu v odobritev, ki je bil v primeri z drugimi starostnimi zavarovanji vzoren, le žal, da so zakonitev tega načrta preprečile politične, v glavnem pa spletke o bližnji vojni. V novi državi imamo enotno socialno zavarovanje za vso državo. Pogoji so podani, da se zavarovanje izpopolni do največje popolnosti, ali morali bi vpoštevati predvsem, da je glavni namen zavarovanja zavarovanje samo, ne pa gospodarske špekulacije, več kot zavarovanje zmora, ter da so delavski in namščenski interesi v ustanovi pravično zastopani. Če govorimo o socialnem zavarovanju, moramo pač imeti pred očmi vedno prospah zavarovanja v upravnem in dajatvenem interesu zavarovancev. Vse drugo je nebitveno.

Kulturni pregled

Pisatelj Fran Albrecht, pedesetletnik. Fran Albrecht se je rodil v Kamniku 17. novembra l. 1889; kot svobodoljubljen slovenski inteligent je moral med svetovno vojno dosti grenkih okusiti od avstrijskih oblasti. Po vojni je bil nastavljen kot tajnik filozofske fakultete na ljubljanski univerzi; od leta 1924. dalje urejuje »Ljubljanski zvon«, ki si je kot najstarejša slovenska revija pod njegovim uredništvom zadnja leta zopet pridobil ugled sodobne in vodilne revije. Citajočemu delavskemu občinstvu je ime Fran Albrecht že davno domače: izdal je pesniški zbirki »Mysteria dolorosa« in »Pesmi življenja«, potem »Celicov«, globoko autobiografsko izpoved, sodeloval je že pred vojno v »Naših zapiskih« in tudi po vojni; v letih 1918-19 v »Demokraciji«, leta 1920. v »Svobodi« in »Šlezke pesmi« in jim dodal svoj krasen »Epilog«. Zelo veliko prevaja najboljša dela iz tujih literatur: (Stefana Zweiga: »Maria Stuart«, von Gagern: »Ljudstvo«, več del iz češčine itd.). Najbolj pa je zadolžil slovensko delavstvo, da mu je omogočil čitati v svojem jeziku dvoje izmed najlepših epopej proletarskega človeka v svetovni literaturi, Nexojevo »Siroto Stino« in »Pelleja Osvajalca«. Kdo ve, če bi ju mi kdaj dobili v slovenščini brez Albrechtovega truda. Če nič drugega, že samo to nam nalaga dolžnost, da se ga ob njegovem jubileju spominjamo in mu želimo še mnogo let koristnega ustvarjanja. A. T.

KRANJ

Bilanca Dijaške kuhinje. Poročilo odbora Dijaške kuhinje v Kranju za šolsko l. 1938-39. navaja v svojem računskem zaključku din 73.389,27 dohodkov in din 92.679,50 izdatkov. Primanjkljaj znaša din 19.290,33, kar vzbujajo veliko zaskrbljenost, da ta podporna ustanova ne bo mogla več v toliki meri vršiti svojo humanitarno nalogo, zlasti, ker so rezervne skoraj izčrpane. Dijaška kuhinja je dobrodelna ustanova, katere dohodki so izključno samo prispevki obrtnikov. Iz poročila je razvidno, da je bilo vseh podpirancev 63, ki so prejeli cenejšo prehrano in sicer 27 gimnazijcev ter 36 tekstilcev, to je učencev državne tekstilne šole. Podpiranci gimnazijci so vsi iz tukajšnje gimnazijske okolice, to je iz krapjskega, škofjeloškega in radovljanskega sreza. Podpiranci tekstilci pa so iz vseh krajev Slovenije in tudi izven nje, dočim so prispevki darovalcev izven Kranja zelo malenkostni. Med darovalci se predvsem opazi, da tekstilna industrija s svojo skromno podporo še daleč ne zadosti svoji dolžnosti, saj Dijaška kuhinja v največjem številu podpira ravno učence tekstilne šole. Če upoštevamo, da imajo tekstilni podjetniki od domačih tkalskih mojstrov velik dobiček, ker domačega mojstra, po sposobnosti enakega inozemskemu, plačajo polovico ceneje, potem res ne razumemo, zakaj imajo tako malo smisla za strokovno usposobljenost domače delovne sile. »Jugočeška« je prispevala din 1000; »Intex« din 500, »Jugobruna«, ki je največje tukajšnje tekstilno podjetje, pa samo din 300. Tekstilna podjetja izven Kranja niso prav nič prispevala; sicer pa nam tudi ni znano, ali se je Dijaška kuhinja s tozadevno vlogo na nje obrnila. Ni izgleda, da bi Dijaška kuhinja mogla še v toliki meri podpirati revne učence pri šolanju v Kranju, zlasti, če se bo velikodušnost dobrotnikov še nadalje zmanjševala. Prav v tem na se vidi potreba po socialni reorganizaciji šolskega problema.

Sestanek delavstva tovarne »Semperit« sklicuje SDSJ v nedeljo, dne 12. novembra ob 10. uri v »Cankarjevem domu«. Dolžnost delavcev je, da se sestanka udeležijo!

SEVNICA OB SAVI

Šele po 20 letih si išče državljanstvo. Velika skrb je bila prvič ta, kam bo spravil veliko dedščino, katero bo dobil po svojem očetu iz bivše Avstrije, umetno starinsko pohištvo, baje še iz rodu Habsburžanov, ki je milijonske vrednosti. Zato si je moral dati povečati svojo vilo v lepo stavbo, v kateri si je dal napraviti centralno kurjavo in poleg nje lep moderen bazen. Šele sedaj pa bi rad postal tudi naš državljan. Občani gotovo niso pozabili tega gospoda, kako slabo je plačeval naše delavce celih 20 let. Pri delavstvu gotovo ne uživa nobenih simpatij. Radovedni smo, kaj poreče občinski odbor, kateri bo odločil o zagotovitvi za sprejem v občinsko zvezo.

Angleška trgovina

Iz dobro informiranih londonskih krogov se poroča, da se rusko-angleška trgovska pogajanja za izmenjavo blaga uspešno nadaljujejo. Vršilo se je več posvetov med angleškim trgovskim ministrom Stanleym ter ruskim veleposlanikom Majskim.

Kanadski producenti bakra so dobili naročilo za elektrolitski baker v znesku 9 milijonov funt šterlingov. Kanada bo dobavila baker v teku enega leta, in sicer 420 milijonov kg.

Anglija bo nakupila v Grčiji veliko količino deželnih pridelkov, zlasti rozin. Tozadevna kupna pogodba je že sklenjena.

V ogledalu

Kako gospodje okrog »Nove Pravde« razumejo demokracijo? V številu 41. »Nove Pravde« z dne 21. oktobra je izšel članek pod naslovom »Kdo je odveč?« Kdor ta članek pazno prečita, mu mora biti takoj jasno, kaj bi gospodje radi... Vedeli smo sicer, kdo se skriva za lepimi demokratičnimi gesli, o katerih smo že lahko čitali v njih glasilih, vendar smo upali, da so skušnje gospode znabiti pa le naučile iskrenosti, ker so se zadnje čase, posebno tudi oni, zavzemali za demokracijo in pisali o srčni kulturi in z nešteto drugimi lepo donečimi besedami vabili za svoj pokret. Na mah pa so pozabili, kaj so pravkar govorili in že udrihajo po marksizmu, po socialni demokraciji, da kot preživel in (od njih) pokopan tuj pokret nimajo več pravice do obstoja itd. Res, na žalost, so socializem po nekaterih državah nasilno izbrisali iz javnega življenja, ali to le tretnuto. In čeprav marsikdo želi, da bi bil na večno pokopan, bo v svoje razočaranje kmalu lahko ugotovil svojo veliko zmotu, ker razmere same pripravljajo pot socializmu. Vemo, da socialna demokracija ne diši onim ljudem, katerih demokracija je samo preplekskana diktatura in katerim prava demokracija samo križa račune. Kdor pošteno misli, ga ni treba biti strah pred socialno demokracijo, v kateri »ničče ne bo odveč«, kdor bo res delal v dobrobit resnične narodne skupnosti, ne samo slovenske, temveč vse Jugoslavije. Po katerih zakonih pa mi delamo in izboljšujemo položaj delavstva, ako ne po jugoslovanskih, do katerih smo, kar se tiče socialnih zakonov, doberšen del prispevali ravno mi osovraženi socialisti. Naj nam bo dovoljeno, gospodje okrog »Nove Pravde«, da vam v svrhu informacij navedemo nekaj takšnih pridobitev: Zakon o zavarovanju delavcev in zakon o zaščiti delavcev, to je že delo teh prokletih socialnih demokratov. Svetovali bi vam, da jih prečitate, mogoče boste potem dobili malo drugačno mnenje o nas. V zakonu o zaščiti delavcev boste našli, od kod izvirajo delavske institucije, kot delavska zbornica, nadalje borza dela itd. Takoj po vojni leta 1919-20 se je v vladi v Slovenijo na inicijativo takratnih, sedaj že pokojnih ss. Kristana, Tokana i. dr., ustanovil pokrajinski pokojninski sklad za rudarje, da so dobili rudarji k takratnim kronskim pokojninam doklade. Ta sklad še danes obstoja, priljučen je brat skladnici. Vse to je delo takratnih naših sodrugov v vladi, predvsem tudi zakon o zaščiti delavcev. Nešteto pridobitev bi še lahko našli, posebno iz borb našega pokreta, iz posameznih industrijskih krajev v prid vsemu delavstvu. Vsaka zrna je prijetno odjeknila med delavci, ne glede na to, kakšnega prepričanja so bili. Kaj pa šurni delavnik? Ta je pa nastal po mednarodni borbi socialističnega delavstva. Tudi ta je po socialistični zaslugi postal zakonit in domač tudi pri nas. Celotno poglavje v obrtnem zakonu o delavskih pravicah je delo naših sodrugov v delavskih zbornicah. Vidite, gospodje, tako je treba razpravljati, predno se nad kom zlomi palica in se ga obsodi. Prepričani smo, da se s takim kisanjem ne strinjajo vsi vaši člani po podružnicah, ki kažejo res interes za izboljšanje položaja slovenskega delavstva in za katere se lahko bojite, ako boste nadaljevali s taktiko, ki ste jo izvajali v letu 1933 proti socialistom. Glejte, da vi ne padete v tisto jama, ki jo koplje nam, Rudar.

Zaposlitve in zasluge v Sloveniji

OUZD v septembru 1939.

V septembru mesecu 1939 je bilo pri OUZD v Ljubljani zavarovanih 101.687 delavcev. — Letni padec je znašal 2285 zavarovancev. Nazadovale so zlasti stavbstvo za 1506, lesna industrija za 979, industrija kože za 402 zavarovancev itd. V treh industrijah pa beležimo prirastek, ki je sicer majhen, v vseh drugih pa je zaposlenost nazadovala.

iz češke

»Narodni svet« za časopise. Češki »Narodni svet« je ostal tudi v najhujših strankarskih borbah nevtralna vrhovna narodna instanca, v kateri so bili zastopniki vseh strank, tudi socialistov, katere je dolga leta zastopal, sedaj internirani predsednik senata, s. dr. Fr. Soukup. Tudi v sedanjih razmerah skuša »Narodni svet« vršiti svoje vzvišene naloge v zaščito češkega naroda. Pravkar se časopisi pečejo v uvodnih s proglašam »Narodnega sveta« češkemu narodu, v katerem ga poziva, da ohrani svoje časopise. — Časopise je namreč vse vstopno, vsled česar pada interes čitatelej. »Narodni svet« opozarja javnost, naj ne pozabi, kaj so bili in bodo narodu češki časopisi. Razmerje češkega človeka do časopisa ne sme biti odvisno od njegovega trenutnega razpoloženja, ampak mora imeti trdnjše temelje. V tiskani besedi je velik kos narodne bodočnosti. Naj si bo čitatelj napram časopisu še tako kritičen, mora se zavedati, da mu časopis približuje svet in ga zbližuje s tisoči in tisoči ljudi. — Zgodí se, da naročnik vrne časopis radi malenkostne notiče, včasih mu ne ugozja kaka beseda, ali radi tiskovne napake in neozbija pri tem, kako težko je bilo ustvariti časopis, koliko žrtev drobnih ljudi je bilo treba, da so mogli vsaj za nekaj časa omogočiti izhajanje časopisa. Takšni nervozni čitatelji rožabljajo, koliko dobrega so že ti časopisi izkazali narodu, ali posameznim vrstam, in koliko dobrega bi še mogli časopisi izvršiti.

Razno

Alzaške separatistične stranke razpuščene. Francoska vlada je razpustila vse separatistične stranke v Alzaciji, in sicer Alzaško deželno stranko, Alzaško domovinsko fronto ter Alzaško kmetsko-delavsko stranko. Vse te stranke so imele svoj sedež v Strassburgu. Vsaka agitacija za imenovane stranke se bo kaznovala z zaporom od enega leta do pet let. **Deset zapovedi za žene** Več sto odtgnanih min, ki so jih položili Nemci, je priplulo v morskó ožino med Dansko in Švedsko, s čemur je domala ustavljen ves pomorski promet. Nekaj min je morje vrglo na kopno, kjer so eksplodirale.

Zamenjava Litavcev za Beloruse. Sovjetska vlada je baje predlagala litavski vladi, da bi se zamenjalo 100.000 Litavcev, ki žive v okolici Litve v Belu Rusiji za enako število Belorusov in Židov, ki žive v Litvi. Baje so se tozadevna pogajanja že pričela.

Delavski pravni svetovalec

Pravica do mezde za čas orožnih vaj (Trbovlje)

Vprašanje: Pri gradbenem podjetju sem bil uslužben 5 mesecev pred vpoklicem na orožne vaje, na katerih so me obdržali 7 tednov. Zahteval sem enotedensko plačo za navedeni čas orožnih vaj, pa je podjetje moje zahtevo zavrnilo, češ, da mojega primera kolektivna pogodba ne predvideva. Ali mi kljub temu pristojna zahtevka v smislu § 219 o. z., to je do plačila enotedenske mezde?

Odgovor: Kolektivna pogodba ne more nikoli poslabšati delavčevega položaja, ki mu je določen po zakonu. Zato veljajo določbe kolektivne pogodbe le v toliko, v kolikor so te v soglasju z zakonom, odnosno kolikor so ugodnejše za službojemalca.

V smislu § 219 obrtnega zakona pa z ozirom na navedene okolnosti imate pravico do enotedenske mezde za čas orožnih vaj, ker ste bili po več kot 14dnevno službovanju zadržani opravljati službo brez svoje krivde iz teh razlogov, ki so zadevali vašo osebo. V podobnih primerih je izšlo že več sodb, ki navedeno stališče potrjujejo.

Zato ponovite napram podjetju navedeno

**Ženski plašči
moške obleke
Hubertus-plašči**
velika izbira

J. Preac
Maribor, Glavni trg števil. 13

**Slike za legitimacije
in poslovne knjižice izdeluje
foto Japelj, Maribor**
preje Gosposka ulica 28
**sedaj Gosposka ul. 18-I, poceni,
dobro in hitro**

Oto Habsburg je baje že ponovno posestil predsednika francoske vlade Daladiera. Bivši nadvojvoda Jožef Habsburški pa je izjavil, da je trdno prepričan, da bo svobodna Avstrija zopet oživela. Živalno delovanje Habsburžanov je vzbudilo zlasti veliko interesa med madžarskimi legitimisti, ki računajo, da je že prišel njihov čas, Habsburžani upajo zaman.

Švicarski listi o dr. Schuschniggu. Švicarski listi poročajo, da je bivši avstrijski kancelar dr. Schuschnigg še vedno zaprt v dunajskem hotelu »Metropol«. Vest nekaterih angleških listov, da se nahaja na smrtni postelji, ni resnična. Res je pa, da izgleda zelo slabo in boleha. Njegova žena ga sme le enkrat na teden obiskati. Obiskom njegove žene, ki smejo trajati le pet minut, prisostvuje vedno zastopnik Gestapo.

V Nemčiji so izdali deset zapovedi za žene. Te zapovedi so objavili nemški dnevnik. — Glasijo se: 1. S 16 leti je tvoja dolžnost, da vstopiš v »Zvezo nemških deklet (Bund deutscher Mädel)«. 2. Goji, kolikor mogoče veliko sporta! 3. Opravljaj leto dni delovno službo (Arbeitsdienst) in pri tem ne godrnjaj! 4. Jej vsak dan enotno kosilo (Eintopfgericht)! 5. Pleši samo arijske plesne, fox in lambethwalk sta zamorska in judovska plesa! 6. Ne sminkaj se, to je običaj divjakov! 7. Ne kadil! S tem prihraniš domovini devize! 8. Jej malo masla, mleka in masti! 9. Ne zavrži nikakih železnih stvari, kajti država jih potrebuje! 10. Ne poslušaj tujih radio postaj!

Popis tujega imetja v Nemčiji. Nemška vlada je izdala dekret o popisu imetja vseh tujih državljanov tudi v češko-moravskem protektoratu.

Sovjetska ladja v japonskem pristanišču. — Po časopisnih vesteh je po več letih, te dni prvič priplula v japonsko luko večja sovjetska trgovska ladja »Saopstroj«.

Plutovina in aluminij se uporabljajo za izdelavo tkanin. V Avstraliji so pričeli z izdelovanjem tkanin iz plutovine, v Ameriki pa so izumili način, ki omogoča izdelovanje tkanin iz aluminija. Tkanine iz plutovine so silno odporne in nepremočljive, tkanine iz aluminija pa so lažje in boljše od svile.

Živilske karte so stara iznajdba. Živilske karte so bile pri nas uvedene med svetovno vojno. Zato jih poznamo. Porabljale so se pa že prej, kadar je bila kaka država gospodarsko blokirana ali jo je zadelo slaba letina. V takih primerih je država uvedla kontrolo nad porabo živil in krivce kaznovala eventualno s smrtjo. Zgodovinsko je ugotovljen nastarejši primer živilskih kart na Kitajskem okoli 1100 let pred sedanjim štetjem. Takrat se je kitajski cesar Čou vojskoval z vojskovodjo Čingom, k čemer je prišla še ogromna poplava, ki je uničila vso žetev. Takrat je cesar izdal rdeče pobarvane palčice, za katere je prebivalstvo dobivalo živila. Drugič so znane te karte iz vojne Kserksesa proti Grkom leta 481. pred našim štetjem. Takrat je špartanski voditelj Leonida prišel na misel, da ima tisti, ki brani domovino, večjo pravico do živil, kakor drugi državljani. Delil je trakove od pergamenta v ta namen. V atensko-špartanski vojni so pa Atenci izdajali posebne »bone« (marmor), na katerih je bilo napisano, katero blago kdo želi. V zgodovini je še več takih primerov, ki se zlasti ob vojnah ponavljajo.

zahtevo, ob brezspesnem opominu na plačilo pa se obrnite na sodišče.

Povratak španskega prostovoljca

Vprašanje: Moj brat se je boril v Španiji na republikanski strani in je sedaj v koncentracijskem taborišču v Franciji. V Španijo je odšel iz Francije, kjer je bival že od svojega 13. leta dalje. Je pa še vedno naš državljan. Ali bi bil kaznovan, če bi se sedaj vrnil domov in ali bi pri nas lahko dobil kako službo.

Odgovor: Naredba od 3. marca 1937, ki je prepovedovala nabiranje prostovoljcev za Španijo, določuje le kazni za prostovoljce, ki gredo iz naše države v Španijo in sicer od 10 do 1500 din v denarju, v slučaju neizterljivosti pa z zaporom od enega do 30 dni. Ker vaš brat ni odšel v Španijo iz naše države, ne bi bil kazniv po tej uredbi in tudi ne po kakem drugem zakonitem predpisu, v kolikor bi ga ne bilo smatrati za vojaškega dezertarja. Razen tega je bilo neslužbeno razglašeno v časopisju, da je vlada naročila našim konzulatom v inozemstvu, da lahko izdajo potne liste za povratak vsem našim državljanom, ki so se borili v Španiji.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg.-pom. blagajna

zna domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodono deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišah in dot.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za dote mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovojenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA